

Flowers and Idols

ראב"ע בראשית ל

2

(ד) דודאים, אמר המתרגם יברוחין⁵², וכן יקראו בלשון ישמעאל, ויש להם ריח טוב, וכן כתוב הדודאים נתנו ריח (שה"ש ז יד), והם על צורת בן אדם, כי יש להם דמות ראש וידיים⁵³, ואנכי לא ידעתי למה יועילו להריון בעבור שתולדתם קרה.

14. 'DUDA'IM.' These are 'sigli' (violets). In Arabic it is called *jasmin*. So I found in Rashi's commentary. But this is not so for the Arabic *jasmin* bears the same name in the words of our Rabbis, as they say in the chapter *Bameh Tomnin*:¹¹² "Poppy pomace flavored with *jasmin* may be used [as a lotion on the Sabbath]," while they say *sigli* is an odorous herb concerning which they have said¹¹³ that on smelling it, one recites the blessing: "Blessed art Thou... who createst odorous plants." However, their season is not in the days of the wheat, but perhaps Reuben found them there by chance. It is best to accept Onkelos' opinion concerning the translation of *duda'im*, which he rendered as *yavruchin* (mandrakes). In *Bereshith Rabbah*¹¹⁴ it is also explained similarly: "Rabbi Chiya the son of Rabbi Abba said, 'Yavruchin,'" and these are *yavruach* in Arabic.

Now Rabbi Abraham ibn Ezra wrote: "Onkelos translated *duda'im* as 'mandrakes,' and so they are called in Arabic. They have a good odor. And it is so written: *The mandrakes give forth fragrance*.¹¹⁵ They resemble the human form as they have the shape of the human head and hands. Now some say that they are an aid to pregnancy, but I do not know it since their effect is to produce the cold fluid in the body." These are Ibn Ezra's words.

The correct interpretation is that Rachel wanted the *duda'im* for delight and pleasure, for Rachel was visited with children through prayer, not by medicinal methods. And Reuben brought the branches of *duda'im* or the fruit, which resemble apples and have a good odor. The stem, however, which is shaped in the form of the human head and hands, he did not bring, and it is the stem which people say is an aid to pregnancy. And if the matter be true, it is by some peculiar effect, not by its natural quality. But I have not seen it thus in any of the medicinal books discussing mandrakes.

15. IS IT A SMALL MATTER THAT THOU HAST TAKEN AWAY MY HUSBAND? The intent thereof is as follows: "Is it a small matter that you take my husband unto yourself as if you are his wife and I am the handmaid? Will you now also make yourself the mistress to take the mandrakes in whose odor I delight?"

It is possible that Rachel wanted the mandrakes in honor of Jacob to perfume his couch. Leah had done in the customary way of women, just as it is written, *I have perfumed my bed with myrrh, aloes and cinnamon*.¹¹⁶ Therefore, Leah said, *Is it a small matter that thou hast taken away my husband* from me that you now also take my son's mandrakes to win him over with them?

And some scholars say¹¹⁷ that *duda'im* are herbs, which act as a male aphrodisiac, the word being derived from the expression, *the time of 'dodim' (love)*.¹¹⁸ Therefore Leah said, *Is it a small matter that thou hast taken away my husband?* as I have mentioned.

רמב"ן בראשית ל

1

(ט) ותרא לאה כי עמדה מלדת, לא ידעתי מה המעשה הזה ללאה, ולמה נתנה שפחתה לבעלה והיא לא היתה עקרה שתכנה ממנה, ואין דרך הנשים להרבות נשים לבעליהן. אבל נצטרך לומר כי היו נביאות יודעות שעתידי יעקב להעמיד י"ב שבטים⁹, ורצתה שיהיו לו רב הבנים ממנה או משפחתה שהיא ברשותה ולא תתגבר אחותה עליה בבנים, ולכך אמרה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי (פסוק יח), וכן יעקב בעבור זה בא¹ אליה שיעמיד בנים רבים כי ידע כן כדברי רבותינו², ויתכ³ כי מדעתם שנתנה הארץ לזרעם, ואברהם ויצחק לא הרבו בנים היה חפץ יעקב בנשים רבות להרבות זרעו לנחול את הארץ, כי דור רביעי ישובו הנה (לעיל טו טז)⁴, ולכן רצתה ליתן לו שפחתה שלא ישא נכרית.

רמב"ן בראשית ל

3

(יד) דודאים, סיגלי, ובלשון ישמעאל יאסמין. כך מצאתי בפירוש רש"י. ואינו כ⁵ כי יאסמין בלשון ערבי כך שמו בדברי רבותינו, כדאמרינן בפרק במה טומנין⁶ האי כוספא דיאסמין שרי⁷. וסיגלי אומרים שהם כנפסגא שאמרו בהן⁸ מברכין עליהם כורא עשבי בשמים, אבל אין זמנם בימי קציר חטים, אולי מצאם שם במקרה. והראוי לקבל כדודאים דעת אונקלוס שתרגם בהן יברוחין, וכבראשית רבה⁹ גם כן ר' חייא כ"ר אבא אמר יברוחין, והן יברוח בלשון ערבי. וכתב רבי אברהם¹⁰ דודאים אמר המתרגם יברוחין, וכך יקראו בלשון ישמעאל ויש להן ריח טוב, וכן כתוב הדודאים נתנו ריח (שה"ש ז יד), והם על צורת בן אדם כי יש להן דמות ראש וידיים. ויש אומרים כי יועילו להריון¹¹, ואנכי לא ידעתי, בעבור שתולדותם קרה¹², אלו דבריו והנכון כי רצתה בהן להשתעשע ולהתענג כי כתפלה נפקדה רחל לא בדרך הרפואות¹³, וראובן הביא ענפי הדודאים או הפרי, והוא כדמות תפוחים ולהם ריח טוב, אבל השרש והוא העשוי בצורת ראש וידיים לא הביא. והשרש הוא שאומרים עליו האנשים שיועיל להריון. ואם הדבר אמת, הוא בסגולה בהן לא בטבע, אבל לא ראיתי כן באחד מספרי הרפואות המדברים בהם.

(טו) המעט קחתך את אישי, הטעם המעט ממך שתקחי לך את אישי כאילו את אשתו ואני האמה, אף כי תעשי עצמך גברת לקחת הדודאים אשר אני מתענגת בריחן. ויתכן שרצתה בהן לכבוד יעקב לבשם יצועיו כי דרך נשים לה¹⁴, כענין שכתוב נפתי משכבי מר ואהלות וקנמון (משלי ז יז), ולכן אמרה לאה המעט קחתך את אישי ממני אף כי תקחי דודאי בני לפתותו בהם. ויש אומרים הדודאים עשבים, יוסיפו התאוה לנשים¹⁵, נגזר מלשון עת דורים (יחזקאל טז ח). ולכן אמרה המעט קחתך את אישי, כאשר הזכרתי.

רש"י בראשית ל:טו

5

Therefore he shall lie
with thee tonight }

Mine was
the lying of this
night,
and I give it to you

for the mandrakes of
your son.
And because she was
disrespectful
of the couch of the
righteous,
she did not merit

to be buried with
him (Niddah 31). }

לְכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ
הַלַּיְלָה.

שְׁלִי הִיְתָה
שְׁכִיבַת לַיְלָה זוֹ,
וְאֲנִי נֹתְנָה לְךָ

תַּחַת דּוֹדָאֵי בְנֶךָ.
וּלְפִי שְׁזַלְזָלָה
בְּמִשְׁכַּב הַצַּדִּיק,
לֹא זָכְתָה

לְהִקָּבֵר עִמּוֹ
(נָדָה ל"א):

רד"ק בראשית ל

4

(יד) וילך ראובן, וראובן היה אז כבן שבע שנים, ויצא אל השדה בימי קציר חטים ומצא דודאים ולקטם והביאם אל לאה אמו, והדודאים הם עשב ששרשם הם מצוייר ציור טבעי בדמות אדם, אולי שמע ראובן מה שאומרים ההמון כי הם מועילים להריון האשה ולפי שעמדה אמו מלדת הביאם אליה, אבל הדבר הזה אינו אמת. כי אילו היה כן למה לא הרתה רחל שלקחה מהם וגם לאה לא הרתה בסבתם שהרי אמר: וישמע אלהים אל לאה (פסוק יז). ותאמר רחל, חשבה כי דברי ההמון אמת.

רש"י בראשית לא:יט

6

And Rachel stole the
teraphim }

וּתְגַנֹּב רַחֵל אֶת-
הַתְּרָפִים.

To prevent her father
from idol-worship, }

לְתַפְרִישׁ אֶת אָבִיהָ
מֵעִזָּן

did she intend
(B. R.).

נִתְכַוְּנָה (ב"ר):

תנחומא ויצא יב

8

"למה נקרא תרפים? לפי שהן מעשה תורף מעשה טומאה. וכיצד היו עושין? מביאים אדם בכור ושוחטים אותו ומולחים אותו ובבשמים וכותבין על ציץ זהב שם רוח טומאה ומניחין הציץ במכשפות תחת לשונו ומניחין אותו בקיר ומדליקין לפניו נרות ומשתחווים לו ומדבר עמם בלחש". (תנחומא ויצא, יב).

רמב"ן בראשית לא

7

(יט) ותגנוב רחל את התרפים, לא נתכוונה אלא להפריש אביה מעבודה זרה, לשון רש"י. ואפשר כי היו ללבן לעבודה, כאשר אמר למה גנבת את אלהי, אבל לא היו כל התרפים נעבדים כי איך תמצא עבודה זרה בבית אדונינו דוד⁹³. והקרוב מה שאומרים⁹⁴ שהם כלים לקבל⁹⁵ השעות ויקסמו בהם לדעת עתידות. והמלה